

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

skopija

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

DĖL GLOBĖJO PAKEITIMO

Teisingumo ministerija, atsakydama į Jūsų 2007 m. vasario 7 d. raštą Nr. (1.11.)-7R-8837, kuriame keliami klausimai dėl globos nustatymo, globėjo paskyrimo, socialinių paslaugų teikimo, pažymi, kad Lietuvos Respublikos įstatymai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai, taip pat Teisingumo ministerijos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 9 d. nutarimu Nr. 851, ar kiti Lietuvos Respublikos teisės aktai nenumato Teisingumo ministerijos įgaliojimų oficialiai aiškinti įstatymus ir kitus teisės aktus. Atsižvelgiant į tai, toliau pateikiama teisinė informacija, susijusi su Jūsų keliamais klausimais, ir Teisingumo ministerijos nuomonė, kuri negali būti vertinama kaip oficialus teisės aiškinimas ir kuri nėra privaloma teismams, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, įmonėms, kitoms organizacijoms ir asmenims.

Socialinių paslaugų įstatymo 3 straipsnyje yra reglamentuota socialinių paslaugų samprata ir tikslai. Vadovaujantis minėto straipsnio 1 dalimi, socialinės paslaugos yra paslaugos, kuriomis suteikiama pagalba asmeniui (šeimai), dėl amžiaus, neįgalumo, socialinių problemų iš dalies ar visiškai neturinčiam, neįgijusiam arba praradusiam gebėjimus ar galimybes savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimais) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime. Socialinių paslaugų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad socialinių paslaugų tikslas – sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus ir galimybes savarankiškai spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį. Vadovaujantis to paties straipsnio 3 dalimi, socialinės paslaugos teikiamos siekiant užkirsti kelią asmens, šeimos, bendruomenės socialinėms problemoms kilti, taip pat visuomenės socialiniam saugumui užtikrinti. Pagal Socialinių paslaugų įstatymo 5 straipsnį socialines paslaugas turi teisę gauti Lietuvos Respublikos piliečiai, užsieniečiai, tarp jų ir asmenys be pilietybės, turintys leidimą nuolat ar laikinai gyventi Lietuvoje, kiti asmenys Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytais atvejais. Atsižvelgiant į Socialinių paslaugų įstatyme apibrėžtą socialinių paslaugų sampratą, tikslus, asmenų, galinčių gauti socialines paslaugas, ratą, darytina išvada, kad asmens teisė į socialines paslaugas nėra siejama su tuo, ar asmeniui teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatyta globa, taip pat asmens teisė į socialines paslaugas nėra siejama su tuo, kas vykdo konkretaus asmens globėjo funkcijas. Ši informacija Jums jau buvo teikta Teisingumo ministerijos 2007 m. rugsėjo 20 d. rašte Nr. (1.11.)-7R-8837.

Civilinio kodekso 3.238 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad globa yra nustatoma siekiant įgyvendinti, apsaugoti ir apginti neveiksnaus fizinio asmens teises ir interesus. Globa yra steigiamą

pilnamečiams fiziniams asmenims, kurie teismo dėl psichikos ligos arba silpnaprotystės pripažinti neveiksniais (Civilinio kodekso 2.10 straipsnio 1 dalis, 3.277 straipsnio 1 dalis), arba nepilnamečiams iki keturiolikos metų, kurie dėl tam tikrų priežasčių yra netekę tėvų globos (Civilinio kodekso 3.251 straipsnio 1 dalis). Dar kartą pažymėtina, kaip jau buvo minėta Teisingumo ministerijos 2007 m. rugsėjo 20 d. rašte Nr. (1.11.)-7R-8837, kad socialinė globa Socialinių paslaugų įstatymo prasme ir globa Civilinio kodekso 3.238 straipsnio prasme nėra tapačios sąvokos. Socialinės globos, kaip vienos iš socialinių paslaugų, paskirtis, skyrimo tvarka skiriasi nuo globos Civilinio kodekso prasme tikslų bei skyrimo tvarkos, taip pat skiriasi ir asmenų, kuriems gali būti skirta socialinė globa, ir asmenų, kuriems gali būti nustatyta globa, ratas, skiriasi socialinės globos ir globos, reglamentuotos Civiliniame kodekse, turinys. Atsižvelgiant į tai, Teisingumo ministerijos nuomone, nėra prieštaravimo tarp teisės aktų, reglamentuojančių socialinės globos, kaip socialinės paslaugos, skyrimą ir teikimą, ir teisės aktų, reglamentuojančių globos, reglamentuotos Civiliniame kodekse, nustatymą ir globėjo paskyrimą, nuostatų.

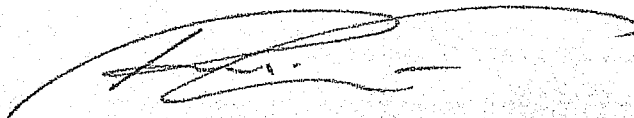
Vadovaujantis Socialinių paslaugų įstatymo 8 straipsnio 5 dalimi, socialinė globa yra visuma paslaugų, kuriomis asmeniui teikiama kompleksinė pagalba, kuriai reikia nuolatinės specialistų priežiūros. Atkreiptinas dėmesys, kad Socialinių paslaugų įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje asmens globėjui yra suteikta teisė kreiptis dėl socialinių paslaugų skyrimo asmeniui. Socialinių paslaugų įstatymo 27 straipsnio 2 dalyje reglamentuota informacija, kurią turėtų pateikti asmuo, pageidaujantis gauti *ilgalaikę socialinę globą*, ar jo *globėjas*. Taigi, šios nuostatos suponuoja, kad ilgalaikę socialinę globa Socialinių paslaugų įstatymo nustatyta tvarka gali būti skiriama ir asmeniui, kuriam įstatymų nustatyta tvarka yra paskirtas globėjas.

Vadovaujantis Civilinio kodekso 3.240 straipsnio 1 ir 2 dalimis, globėjas yra savo globotinio atstovas pagal įstatymą ir gina neveiksnaus asmens teises ir interesus be specialaus pavedimo. Globėjas turi teisę sudaryti atstovaujamo neveiksnaus asmens vardu ir interesais visus būtinus sandorius. Taigi, globėjo funkcijų atlikimas apima platų teisių ir pareigų ratą ir neapsiriboja vien tik fizišku globėjo ir globotinio gyvenimu kartu. Papildomai atkreiptinas dėmesys į Civilinio kodekso nuostatas, reglamentuojančias neveiksnaus asmens gyvenamosios vietos nustatymą. Remiantis Civilinio kodekso 2.13 straipsnio 1 dalimi, neveiksnaus fizinio asmens nuolatine gyvenamąja vieta pripažįstama jo globėjo nuolatinė gyvenamoji vieta, jeigu globėjas ir globotinis gyvena toje pačioje valstybėje. Minėtoje nuostatoje įtvirtinta bendroji taisyklė, kad neveiksnaus pilnamečio asmens nuolatine gyvenamąja vieta laikoma jo globėjo nuolatinė gyvenamoji vieta. Tačiau svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad sąvoka „gyvenamoji vieta“ nėra tapti sąvokai „nuolatinė gyvenamoji vieta“. Gyvenamoji vieta nuo nuolatinės gyvenamosios vietos skiriasi tuo, kad pastaroji yra teisinis asmens ir valstybės ar jos teritorijos dalies ryšys, nustatomas pagal objektyvius (t. y. asmens ryšio su tam tikra valstybe ar jos teritorijos dalimi konstatavimo) ir subjektyvius (t. y. asmens ketinimo, asmeninės jo nuomonės tam tikrą valstybę ar jos teritorijos dalį pripažinti savo interesų vieta) kriterijus. Tuo tarpu gyvenamoji vieta yra asmens faktinio buvimo vieta (Civilinio kodekso 2.16 straipsnio 1 dalis). Be to, asmuo gali turėti tik vieną nuolatinę gyvenamąją vietą, o gyvenamąsias vietas – kelias. Taigi, remiantis tuo, kas nurodyta, Civilinis kodeksas nustato neveiksnaus asmens nuolatinę gyvenamąją vietą, tačiau neapriboja galimybės neveiksniui asmeniui turėti kitą negu nuolatinę gyvenamąją vietą gyvenamąją vietą (kitas gyvenamąsias vietas).

Vadovaujantis Civilinio kodekso 3.246 straipsnio 3 dalimi, taip pat Civilinio proceso kodekso 494 straipsnio 2 dalimi, jeigu globėjas netinkamai atlieka pareigas, neužtikrina globotinio teisių ir interesų apsaugos, naudojasi savo teisėmis savanaudiškais tikslais, jis gali būti teismo nutartimi nušalintas nuo globėjo pareigų. Kreiptis į teismą dėl globėjo nušalinimo turi teisę globos (rūpybos) institucijos arba prokuroras. Teisingumo ministerijos nuomone, vien ta aplinkybė, kad asmeniui Socialinių paslaugų įstatymo nustatyta tvarka yra teikiamos socialinės globos paslaugos, kai dėl socialinės globos paslaugų teikimo tikslingumo kompetentingos institucijos yra priėmusios sprendimą, nereiškia, kad konkretaus asmens globėjas netinkamai vykdo globėjo funkcijas. Teisingumo ministerijos nuomone, sprendžiant, ar globėjas tinkamai atlieka savo pareigas, turi būti atsižvelgiama į Civiliniame kodekse nustatytus globėjui keliamus reikalavimus, globėjui nustatytų pareigų reglamentavimą ir turi būti vertinama konkrečios situacijos faktinių aplinkybių visuma.

Atkreipiame dėmesį, kad, remiantis Civilinio proceso kodekso 12, 178 straipsniais, kiekviena šalis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų ar atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai yra remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Taigi pats asmuo, kuris kreipiasi į teismą, turi pagrįsti savo reikalavimą ir nurodomas aplinkybes. Pažymėtina, kad nuspręsti, ar globėjas turėtų būti nušalintas nuo globėjo pareigų, yra įgaliotas tik teismas, nagrinėjantis konkrečią bylą.

Teisingumo viceministras

Paulius Griciūnas